

JAARVERSLAG

VAN DE STICHTING PLATFORM ISRAËL

Archief Philip Staal

2001
MAART
2002

Stichting Platform Israël

Samenwerkingsverband van Organisaties van Nederlanders in Israël

Bureau: Sderoth Jehudith 10, Tel Aviv, Israël

Correspondentie adres : P.O.B. 57271, 61572 Tel Aviv, Israël

tel. +972-3-6240919, fax +972-3-5625575

israelpf@netvision.net.il

פלטפורם ישראל (ע"ר)

ארגון גב של תאגידים ליוצאי הולנד בישראל

המשרד: שדרות יהודית 10, תל אביב

כתובת לדואר: ת.ד. 57271, תל אביב 61572

טל' 03-6240919, פקס 03-5625575

israelpf@netvision.net.il

Inhoud

1	Inleiding	4
2	De Stichting Platform Israël	9
3	De belangrijkste gebeurtenissen in 2001	13
4	Bespreking per activiteit	14
5	Platform Israël, Helpdesk Israël en Steunpunt Israël	18
6	Samenwerking van SPI met andere organisaties	21
7	Financiën	26
8	Kantoor	29
9	Voorlichting – Seminars en andere publiciteit	30
10	Contacten	35
11	SPI-vertegenwoordigers als leden van besturen en commissies buiten SPI	37
12	Lijst van afkortingen	39

1 Inleiding

De gebeurtenissen rond de Nederlands-Joodse tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog¹ in het verslagjaar – het jaar 2001 – en de activiteiten van de Stichting Platform Israël² in deze, zijn een directe voortzetting van uitkomsten van de recente onderzoeken door diverse, door de Nederlandse regering ingestelde, commissies naar de opvang in Nederland van de Joden die WOII overleefden, het verloop van het herstel in hun rechten en de teruggave van geroofd bezit aan de eigenaren of hun erfgenamen.

Na publicatie van de diverse commissierapporten, vormden de adviezen van deze commissies over niet uitgekeerde delen, in rekening gebrachte administratie- en andere kosten en de bevestiging van een kille en te bureaucratische opvang, de basis voor de onderhandelingen die in 1999 en 2000 resulteerden in een aantal overeenkomsten tot restitutie van honderden miljoenen guldens aan de Nederlands-Joodse gemeenschap in Nederland en daarbuiten – de z.g. Maror-gelden³ – en het ter beschikking stellen van een deel aan internationale humanitaire doelen.

Om dit verslag over de activiteiten van SPI in het verslagjaar beter volgbaar te maken, geven wij hieronder eerst beknopt weer, wat in de jaren 1999 en 2000 overeengekomen was en met wie (zie jaarverslag 1999-2000).

1.1 De overeengekomen en te verdelen bedragen

Alle bedragen (nog) in GULDENS en zonder bijkomende rente	Overeengekomen bedragen	Direct beschikbaar voor verdeling	Voor individuele aanspraken
Van de Nederlandse Overheid voor de Nederlands-Joodse gemeenschap	350 miljoen	350 miljoen	
Van de Nederlandse verzekeraars	50 miljoen	25 miljoen	20 miljoen + 5 milj. monument
Van de Nederlandse banken	50 miljoen	45 miljoen	5 miljoen
Van de Amsterdamse effectenwereld	264 miljoen	164 miljoen	100 miljoen
Totaal Nederlands-Joodse gemeenschap	714 miljoen	584 miljoen	130 miljoen
Van de Nederlandse Overheid voor internationale humanitaire doelen	50 miljoen	50 miljoen	

1 Hierna WOII

2 Hierna SPI

3 MAROR is de betekenisvolle afkorting van Morele Aansprakelijkheid Roof en Rechtsherstel

1.2 De verdeling van gelden voor internationale humanitaire doelen

Voor de verdeling van deze, door de Nederlandse regering beschikbaar gestelde, gelden aan humanitaire projecten/doelen buiten de Nederlands-Joodse gemeenschap in Nederland en daarbuiten wordt, na de nodige voorbereidingen in 2001, begin 2002 de Stichting Joods Humanitair Fonds opgericht. Het internationale karakter zal mede tot uiting komen in de samenstelling van het bestuur en de raad van advies, waarin personen uit Nederland, andere Europese landen, Israël en de V.S. zitting zullen hebben. Bestuur en raad van advies van deze stichting worden benoemd in overleg met het Centraal Joods Overleg voor Externe belangen⁴, haar Adviesraad Restitutie en Rechtsherstel⁵ en SPI, met goedkeuring van de Nederlandse Minister van Financiën.

1.3 Achtergrond voor verdeling van Maror-gelden binnen de Nederlands-Joodse gemeenschap

Aangezien ca. 105.000 van de ca.141.000 Joden die aan het begin van WOII in Nederland woonden, in deze verschrikkelijke periode – de Sjoa – door de Duitse bezetter en handlangers beroofd en omgebracht werden, kan gesteld worden, dat een deel van geroofd bezit niet teruggevorderd is. Bovendien zullen weinigen 55 jaar na de oorlog kunnen aantonen wie de erfgenamen van welke bezittingen zijn. CJO, AVR en SPI hebben daarom naar een zo rechtvaardig mogelijk alternatief gezocht. Dit is gevonden in het betalen van deze restitutie voor tekortkomingen na WOII aan degenen die de Sjoa overleefden⁶. Immers, zij konden zich na WOII melden voor rechtsherstel voor het terugvorderen van eigen bezit en ook als erfgenaam voor bezittingen van omgebrachte familieleden. Als ze dit deden, dan kregen ze veelal niet alles terug, werden kil behandeld etc. zoals in de rapporten staat vermeld, en daarvoor zijn nu restituties overeengekomen. Daarom werd besloten een deel apart te zetten voor eventuele individuele claims (en daar claimstichtingen voor op te richten – zie verder) en vervolgens het grootste deel te beschouwen als collectief geworden bezit van de Nederlands-Joodse gemeenschap en deze gelden te verdelen binnen de gemeenschap.

1.4 Principes voor verdeling van Maror-gelden binnen de Nederlands-Joodse gemeenschap

Omdat van tevoren onbekend was hoeveel personen zich zouden aanmelden voor een uitkering van de individuele Maror-gelden en er niet teruggegaan kan worden naar de overheid, banken, verzekeraars en effectenwereld om eventuele tekorten aan te vullen, moest een systeem bedacht worden waarbij dit enerzijds niet nodig zou zijn en anderzijds een juiste verdeling zou plaatsvinden.

Nadat hierover gediscussieerd, geadviseerd en vergaderd was, zowel binnen als buiten de Nederlands-Joodse gemeenschap in Nederland en Israël, werd door de gezamenlijke besturen de volgende verdelingssleutel bepaald:

⁴ Hierna CJO

⁵ Hierna AVR

⁶ Het aantal werd, aan de hand van beschikbare gegevens, zo nauwkeurig mogelijk geschat werd door het instituut voor demografisch onderzoek NIDI.

- 10% van het collectief geworden bezit voor besteding aan collectieve doelen binnen de Nederlands-Joodse gemeenschap in Nederland en daarbuiten.
- De rest in gelijke porties voor verdeling aan overlevenden van de Sjoa die deze in Nederland hadden meegemaakt, of na hun overlijden aan plaatsvervangers.
- Uit het bedrag van eventueel niet uitgekeerde porties – zie verder – zal het bedrag voor collectieve doelen aangevuld worden tot maximaal 20%, waarna het eventuele restant gebruikt zal worden voor een tweede uitkering aan personen die de eerste uitkering ontvingen.
- De eventuele restbedragen bij de, voor individuele claims op te richten stichtingen, zullen na sluiting worden overgemaakt voor verdeling aan personen en collectieve doelen. Deze gelden zullen dan gebruikt worden voor eventuele aanvulling tot 20% voor collectieve doelen en een eventuele derde betaling aan personen die de eerste en tweede uitkering ontvingen.

Het bedrag voor de eerste individuele betaling werd bepaald op f 14,000 per portie, waarvan f 8,400 uit gelden van de overheid en f 5,600 uit de gelden van de private sector.

1.5 Structuur voor verdeling van Maror-gelden binnen de Nederlands-Joodse gemeenschap.

Voor de verdeling van de Maror-gelden binnen de Nederlands-Joodse gemeenschap moest de verantwoordelijkheid over een aantal aparte stichtingen verdeeld worden. Enkele stichtingen zijn nog in 2000 opgericht, andere in 2001, terwijl de laatste in 2002 opgericht worden.

	Door de Nederlandse overheid uitbetaald	Door Nederlandse Verzekeraars, Banken en Euronext Amsterdam N.V. ⁷ uitbetaald
	De Stichting Maror-gelden Overheid ⁸ (opgericht in december 2000)	
I	Kamer I ⁹ voor verdeling van de individuele Maror-gelden (benoemd in december 2000)	Stichting Individuele Maror-gelden ¹⁰ , (opgericht in december 2000)
II	Kamer II voor verdeling aan collectieve doelen in de Joodse gemeenschap in Nederland. (oprichting naar verwachting in 2002)	Stichting Collectieve Maror-gelden Nederland (oprichting in 2002, met regels grotendeels parallel aan Kamer II)
III	Kamer III voor verdeling aan collectieve doelen van de Nederlands-Joodse gemeenschap in Israël (oprichting naar verwachting in 2002)	Stichting Collectieve Maror-gelden Israël (opgericht in 2001, wordt in 2002 afgerond, met regels grotendeels parallel aan Kamer III)
		Stichting Individuele Verzekeringsaanpakken Sjoa (opgericht in november 1999)
		Stichting Individuele Effectenaanpakken Sjoa (opgericht in december 2001)
		Stichting Individuele Bankaanpakken Sjoa (opgericht in het begin van 2002)

7 Sinds de fusie van de effectenbeurzen van Amsterdam, Brussel en Parijs, is Euronext Amsterdam N.V. de rechtsopvolger van de Amsterdam Exchanges N.V. (AEX), die de rechtsopvolger was van de Vereniging voor de Effectenhandel.

8 Hierna SMO

9 Kamer I, II, III zijn 'afdelingen' van de SMO met onder-besturen en taken onder het bestuur van de SMO.

10 Hierna SIM

1.6 Goedgekeurde regels voor uitkering van individuele Maror-gelden

Voor een uitkering kwamen in aanmerking belanghebbenden of hun plaatsvervangers.

- Belanghebbende is ieder die tussen 10 mei 1940 en 8 mei 1945 tenminste enige tijd in Nederland woonde, op 8 mei 1945 nog in leven was en tenminste één Joodse ouder en van die ouder twee Joodse grootouders had.
- Plaatsvervangers zijn de in leven zijnde man/vrouw/partner en kinderen van een na 8 mei 1945 overleden belanghebbende, voor zover zij niet zelf belanghebbende zijn. De portie van de overledene wordt (naar gelang van toepassing) aan de enige plaatsvervanger uitgekeerd of onder alle daarvoor in aanmerking komende plaatsvervangers in gelijke delen verdeeld (in tegenstelling tot het gangbare erfrecht).
- Per belanghebbende is één gelijke portie beschikbaar.
- Als belanghebbende of plaatsvervanger krijgt men maximaal één portie per persoon.
- Een aanmeldingstermijn tot 31.12.2001 met de mogelijkheid tot verlenging.

N.B. Gezien de publiciteitscampagnes over de hele wereld en het aantal aanmeldingen in de laatste maanden, werd besloten de aanmeldingstermijn niet te verlengen.

Een deel van de porties zal niet uitbetaald worden omdat een onbekend aantal personen, ondanks publiciteit, niet van de uitkering op de hoogte raakten of deze om welke reden dan ook niet wensten aan te vragen.

De toepassing van de regels impliceerde dat een aantal porties niet uitbetaald kan worden. Laten we dit illustreren aan de hand van één voorbeeld. Vader, moeder en één kind overleefden WOII. In het jaar 2001 was alleen het kind nog in leven. Deze inmiddels volwassen persoon vroeg als belanghebbende aan en kreeg de hem/haar toekomende portie uitbetaald. Op grond van de regel "maximaal één portie per persoon" blijven de porties bestemd voor de inmiddels overleden vader en moeder onverdeeld en dus beschikbaar voor de hierboven beschreven aanvulling voor collectieve doelen en de uitkering aan personen in een mogelijke tweede ronde.

Bij het schrijven van dit verslag in het begin van het jaar 2002 is al duidelijk dat de gelden voor collectieve doelen aangevuld kunnen worden en er ook een tweede uitkering zal komen voor degenen die de eerste uitkering ontvingen. Omdat de claimstichtingen voor individuele bank- en effectenaanspraken tenminste tot eind 2002 aanvragen in ontvangst zullen nemen, zal over een eventuele derde uitkering pas over een jaar iets gemeld kunnen worden.

1.7 Uitkering individuele Maror-gelden nog in het jaar 2000

In de tweede helft van het jaar 2000 werd door alle betrokkenen absolute voorrang verleend aan de alle voorbereidingen voor de verdeling van individuele Maror-gelden aan personen die WOII in Nederland meemaakten en het overleefden, omdat het hier immers voor een belangrijk deel om oude en zeer oude mensen ging. Dit lukte: de uitkering van de individuele Maror-gelden ging in december 2000 van start. Het grootste deel van dit gebeuren vond in 2001 plaats en wordt in dit verslag besproken.

1.8 Verdeling Collectieve Maror-gelden tussen de Joodse gemeenschap in Nederland en de gemeenschap van ex-Nederlanders in Israël

Bij vaststelling van de verhouding werd in aanmerking genomen dat het gaat om besteding aan collectieve doelen binnen de gemeenschap *van nu*. Daarom werd, aan de hand van demografische gegevens, gekeken naar de omvang van de huidige gemeenschappen.

CJO en SPI kwamen overeen dat de gelden die beschikbaar komen voor collectieve doelen verdeeld zullen worden volgens de sleutel 74% Nederland en 26% Israël, en uitkeringen naar doelen van ex-Nederlanders in andere landen van de wereld volgens dezelfde sleutel zullen worden gedragen.

Zoals vermeld werd met de voorbereidingen voor de uitvoering van de verdeling van de collectieve gelden pas in het jaar 2001 begonnen.

In dit verslag zullen wij nu de gebeurtenissen van het jaar 2001 de revue laten passeren.

2 De Stichting Platform Israël

2.1 Lidmaatschap van SPI

Het lidmaatschap van SPI staat open voor organisaties binnen de Israëlisch – Nederlandse gemeenschap. Zij worden in SPI, volgens een beslissing van hun respectievelijke besturen, vertegenwoordigd door 1 of 2 afgevaardigden, die met elkaar het bestuur van SPI vormen.

Personen kunnen geen lid zijn van dit samenwerkingsverband van onze organisaties.

2.2 Samenstelling van de bestuurslichamen van SPI

Bestuur, dagelijks bestuur¹¹ en de wettelijk vereiste controlecommissie¹² van de SPI waren in de verslagperiode als volgt samengesteld:

	Organisatie	Afgevaardigden	Lid van DB of CC	
1	Ajalah, lid tot uittreden op 9.5.2001	Berthie Nachbahr-Cohen drs. Philip Staal	DB	Vice-voorzitter tot 9.5.2001
2	Beth Juliana	ing. Benno Bonnewit Barend Elburg	DB	Secretaris
3	Beth Joles	dr. Jacques Richter Judith Millul	DB	Penningmeester sinds 9.5.2001
4	Elah	arch. Gidi Peiper Gila Kidar	DB	Lid en sinds 9.5.2001 plv. Voorzitter
5	Center for Research on Dutch Jewry	dr. Joel Fishman Ya'acov Yannay		Lid tot 23.10.2001 Lid vanaf 22.1.2001
6	Instituut voor opsporing WOII tegoeden	Avraham Roet	DB	Voorzitter
7	Irgoen Olei Holland	drs. Baruch Bar Tel les Tropp	DB CC	Penningmeester tot 9.5.2001 plv. Voorzitter sinds 9.5.2001 Lid sinds 18.4.2001
8	Jad Davids	Bob Engelsman	CC	
9	Stipendium Fonds voor oliem uit Nederland en hun nakomelingen	Zeev de Levie	CC	

11 Hierna DB

12 Hierna CC

2.3 De stichting Platform Israël en de 'Rasham Ha'amutot'¹³

De stichting Platform Israël, ingeschreven onder nummer 58-035-457-9, bracht in de eerste helft van 2001 haar eerste verslagen uit over de jaren 1999 en 2000: een verslag van de activiteiten en een financieel verslag.

Dit financiële verslag met goedkeurende verklaring van de accountant van de stichting Ben-Shimon, Elias & Co werd door de Algemene Vergadering van de stichting op 9 mei 2001 goedgekeurd. Zoals wettelijk vereist, werd het financieel verslag met een verslag van die Algemene Vergadering ingestuurd aan de Rasham Ha'amutot. SPI viel vervolgens in een steekproef voor nader onderzoek van nieuwe stichtingen. Nadat de gestelde vragen bevredigend waren beantwoord, ontving SPI het bewijs van 'Nihul Takin', vrij vertaald 'correct beheer'.

2.4 Vergaderingen

Het voltallige bestuur en het dagelijks bestuur van de stichting hielden zich in het verslagjaar intensief bezig met de hieronder beschreven onderwerpen.

In de verslagperiode vergaderde het voltallige bestuur 24 keer en het DB 11 keer. Diverse bestuursvergaderingen werden bijgewoond door gasten uit Nederland, met name voorzitters en andere bestuursleden van de SMO, SIM, CJO, AVR, CIA Nederland, de directeur van het Marorbureau Nederland en vertegenwoordigers van het Nederlandse Ministerie van Financiën betrokken bij de Joodse WOII tegoeden.

2.5 Samenwerking in SPI

SPI kent een bestuur van 1 of 2 leden per deelnemende organisatie, een dagelijks bestuur van 5 leden en een controlecommissie van 3 leden, alle bemenst door vrijwilligers.

Doordat alle bestuurders op het internet zijn aangesloten, werd – naast de telefoon en het bijwonen van vergaderingen – via de email intensief contact onderhouden. Pogingen om de dagelijkse stroom van emails te stroomlijnen mislukten vanwege het centrale onderwerp waarmee SPI zich ook in het verslagjaar bezighield, de Joodse WOII tegoeden. De vertegenwoordigers van de lidorganisaties, die zich allen zeer nauw betrokken voelden bij de behandeling van de Joodse WOII tegoeden, wilden steeds op de hoogte zijn van de ontwikkelingen, concepten van stukken meelesen en meebeslissen. Daardoor was er weinig ruimte voor delegeren van besluitvorming in deze aan het DB.

Ondanks verschillen van opinies die er natuurlijk van tijd tot tijd waren was de samenwerking uitstekend en werden de besluiten vrijwel altijd in consensus genomen.

Het hele bestuur, maar vooral de voorzitter Avraham Roet, besteedde heel veel tijd en energie aan het voortduwen van de behandeling van alle facetten van de Joodse WOII tegoeden. Zijn inzichten en initiatieven werden in en buiten SPI niet altijd begrepen en werden hem dan ook niet altijd in dank afgenomen. Toch bleef het voltallige bestuur bij diverse gelegenheden eensgezind achter de voorzitter staan.

¹³ Registrar of Non-Profit Associations, afdeling van het Israëlische Ministerie van Binnenlandse zaken voor landelijke registratie van – en toezicht op – stichtingen zonder winstoogmerk.

2.6 Onkostenvergoeding

Als bestuur van een nieuwe stichting die zich met het verdelen van gelden bezig houdt, gingen wij uiterst zorgvuldig te werk bij het vaststellen van onkostenvergoedingen. Na het verkrijgen van juridisch advies over de strekking van de wet op de amutot en advies van een accountant, werd door een speciale algemene vergadering besloten aan bestuurders reiskosten en telefoonkosten te vergoeden, terwijl bestuurders van SPI geen vacatiegelden zullen krijgen voor het bijwonen van vergaderingen in Israël of in Nederland.

2.7 Ajalah en SPI

De stichting Ajalah Israël, Verbond Belangenbehartiging Vervolgingslachtoffers, was een van de initiatiefnemers en medeoprichters van SPI. De vertegenwoordigers van Ajalah waren het met de gang van zaken, de interne organisatie en de besluitvorming binnen SPI – voor en tijdens het verslagjaar – soms grondig oneens en zij brachten hun mening daarover geregeld naar voren.

In dit verband merken wij op dat alle belangrijke besluiten door het hele bestuur van SPI werden genomen en dat alle uitgaven vanaf het allereerste begin door de accountant van de stichting gecontroleerd en goedgekeurd werden.

Op de algemene vergadering van SPI op 9 mei 2001, de eerste algemene ledenvergadering van deze nieuwe stichting, werden de financiële jaarstukken voor de periode tot eind 2000 met de goedkeurende verklaring van de accountant besproken. Onze adviseur Yossi Dotan (CPA Israël met tientallen jaren ervaring) meldde de vergadering, dat hij de financiële jaarstukken kritisch had doorgenomen, op zijn vragen bevredigende antwoorden van de accountant had gekregen en daarom de vergadering adviseerde de jaarstukken goed te keuren.

Vervolgens keurde de algemene vergadering deze jaarstukken goed, waarbij alleen Ajalah tegenstemde.

Philip Staal, vice-voorzitter van SPI en vice-voorzitter van Ajalah, las daarop een verklaring van Ajalah voor, waarin het besluit om met onmiddellijke ingang uit SPI te treden, "teneinde de leden van Ajalah te beschermen voor medeverantwoordelijkheid voor het door SPI gevoerde financiële en algehele beleid".

Het uittreden ging na de statutaire wachtperiode van 30 dagen, op 9 juni 2001, in.

Deze stap van Ajalah werd gezien als een motie van wantrouwen tegen de integriteit van de andere bestuursleden, die immers de financiële jaarstukken wel goedkeurden en de penningmeester décharge verleenden, van de accountant en van Yossi Dotan.

Sindsdien heeft er eenmaal een gesprek plaatsgevonden tussen het DB en de voorzitter en vice-voorzitter van Ajalah, dat geen resultaat opleverde.

De twee bestuursleden van Ajalah die door SPI waren voorgedragen voor bestuursfuncties in de SMO (Philip Staal) en de SIM (Menno Cohen) werd schriftelijk meegedeeld dat SPI het vertrouwen in hen – als vertegenwoordigers van de doelgroep in Israël – opzegde en hen daarom verzocht af te treden en hun plaats ter beschikking te stellen. Zij weigerden dit.

Aan het einde van het jaar 2001 kan geconstateerd worden, dat Ajalah ongelijk had. De bedragen, die SPI per 31.12.2000 toekwamen, zijn aan SPI betaald nadat de financiële verslaggeving met accountantsverklaring overgelegd kon worden.

2.8 Medewerkers

De leden van bestuur, dagelijks bestuur en controlecommissie, die allen hun functies als vrijwilligers vervullen, worden bijgestaan door een klein betaald team van medewerkers.

Op het bureau van SPI werkt Dafna Somech-Snoeks, die de vele secretariële- en administratieve werkzaamheden uitvoert die onze activiteiten met zich meebrachten. Zij werd, voor zover nodig, bijgestaan door anderen, met name Jetty Rosner en Chris Bonfeel van het bureau van de Irgoen Olei Holland¹⁴.

Bennie Leezer fungeert als part-time controller en zorgde als zodanig voor controle van ingekomen rekeningen, budgetbewaking en het opstellen van maandelijkse rapportages.

Wij danken Dafna, Bennie, Jetty en Chris voor hun inzet en hopen ook in het volgende jaar van hun gewaardeerde diensten gebruik te maken.

2.9 Adviseur

Ook in de verslagperiode werd het bestuur bijgestaan door Yossi Dotan (CPA Israël). Hij verleende veel gewaardeerde steun en bracht adviezen uit op financieel en organisatorisch gebied en voorts bij de beoordeling van statuten en reglementen van de diverse lichamen waarvan de oprichting in 2001 werd voorbereid. Het bestuur dankt Yossi hartelijk voor zijn inzet en hoopt verder op hem te mogen rekenen.

2.10 Uitgebreid verslag over de jaren 1999 en 2000

In het eerste verslag over de activiteiten van de Stichting Platform Israël, over de jaren 1999 en 2000, vonden wij het nodig de achtergronden en de redenen voor het ontstaan van de stichting te belichten. Voorts waren er in die jaren veel belangrijke eenmalige gebeurtenissen waarover gerapporteerd moest worden.

Van het in het Nederlands geschreven verslag werden ook vertalingen in het Ivriet en het Engels verspreid – zie verder onder 9.c)

14 Hierna IOH

3 Belangrijkste gebeurtenissen in 2001

Het verslagjaar, het jaar 2001, werd gekenmerkt door de volgende belangrijke activiteiten, die alle verband houden met de verdeling van de Maror-gelden:

- 3.1 Uitkering individuele Maror-gelden aan gerechtigden**
- 3.2 Voorbereidingen voor uitkering Maror-gelden aan collectieve doelen**
- 3.3 Oprichting van de Stichting Joods Humanitair Fonds**
- 3.4 Oprichting van de Stichting Individuele Effectenaanspraken Sjoa**
- 3.5 Oprichting van de Stichting Individuele Bankaanspraken Sjoa**
- 3.6 Verdere onderzoeken naar Joodse WOII tegoeden in Israël**

Joodse WOII tegoeden en SPI in 2001

In het jaar 2001 hield SPI zich, samen met instanties en organisaties in Nederland en Israël, intensief bezig met de begeleiding van de daadwerkelijke uitkering van de individuele Maror-gelden aan in Israël wonende personen, de voorbereidingen voor verdeling van Maror-gelden aan collectieve doelen in Israël en de stichtingen voor individuele aanspraken op bank- en effectentegoeden, maar niet alleen hiermee.

In dit verslag bespreken wij alle activiteiten van SPI, dat zich uitsluitend bezighield met de doelstelling van de stichting – het als samenwerkingsverband behartigen van de belangen van uit Nederland afkomstigen in Israël m.b.t. al hetgeen te maken heeft met de slachtoffers van de Sjoa en WOII in het algemeen.

4. Bespreking per activiteit

4.1 Uitkering van de individuele Maror-gelden aan gerechtigden

Nadat op 4 december 2000 de Nederlandse Minister van Financien, Drs. G. Zalm, het bestuur van de Stichting Maror-gelden Overheid (SMO) had geïnstalleerd, ging onder auspiciën van deze stichting de verdeling van de individuele Maror-gelden aan belanghebbenden en plaatsvervangers daadwerkelijk van start.

Eveneens in december 2000 was de Stichting Individuele Maror-gelden (SIM) opgericht voor beheer en verdeling van de Maror-gelden uit de private sector (Nederlandse banken, verzekeraars en Euronext Amsterdam N.V., de rechtsopvolger van de Vereniging voor de Effectenhandel).

De uitvoering werd uitbesteed aan een professionele organisatie, KPMG Management Systems. Deze organisatie verstuurde, bijgestaan door het Bureau Maror-gelden in Nederland, het Steunpunt in Nederland, de Helpdesk Israël en het Steunpunt Israël, in de 13 maanden dat men zich kon aanmelden (1.12.2000 t/m 31.12.2001) in totaal meer dan 42,000 aanvraagformulieren. Ruim 80% hiervan kwam ingevuld terug en werd in behandeling genomen.

Iedere aanmelding moest onderzocht worden op juistheid en recht op uitkering. Voor het verifiëren van aanmeldingen waren een aantal (gedeeltelijk gedigitaliseerde) archieven beschikbaar, waaronder lijsten van alle ca. 141,000 Joden die de Nederlandse gemeenten in 1941 op last van de Duitse bezetters registreerden, lijsten van de in de zestiger jaren uitbetaalde Jokos- en Cadsu vergoedingen en nog andere. Soms was dit niet voldoende en moest verder gezocht worden door vakmensen (historici en archivariissen, onder wie Chaya Brasz uit Jeruzalem). Iedere verificatie resulteerde in een besluit om te betalen (positieve beschikking), niet te betalen (negatieve beschikking) of de aanvrager naar verdere gegevens te vragen (tweede formulier).

De gelden van de overheid en de private sector moeten om redenen van controle strikt gescheiden gehouden worden. Dit resulteerde in twee (deel)betalingen voor ieder die de Maror-uitkering ontving. Voor ontvangers buiten Nederland, waaronder Israël, betekende dit de ontvangst van twee betalingen op de bankrekening met twee maal in rekening gebrachte lokale bankkosten. Verwoede pogingen van SPI om de twee deelbetalingen bij de bank in Nederland te laten bundelen om vervolgens één bedrag te laten over te maken, mochten niet baten.

N.B. Ten tijde van het schrijven van dit verslag is bekend gemaakt dat er in 2002 een tweede betaling van de individuele Maror-gelden zal komen, waarbij de twee bedragen afkomstig van SMO en de SIM wél gebundeld als één bedrag overgemaakt zullen worden. De druk uit onze rijen en het Bureau Maror-gelden Nederland heeft succes gehad.

4.2 Aantal aanvragen, toewijzingen en afwijzingen.

De aantallen zijn in dank ontleend aan een rapportage van KPMG Management Systems.

	Hele wereld	Waarvan Israël
In behandeling genomen aanvraagformulieren	35,936	3,188
Positief beschikt op basis van eerste formulier	20,386	2,767
Positief beschikt na tweede formulier	13,457	501
Totaal positieve beschikkingen	33,843	3,268
Waarvan belanghebbenden	18,920	1,845
Waarvan plaatsvervangers	14,923	1,423
Negatief beschikt	651	
Nog niet beschikt op 1.1.2002	1,541	
Betaalde porties (à f 14,000) per 1.1.2002	25,148	
Waarvan aan 18,644 belanghebbenden	18,644	
Waarvan aan 14,133 plaatsvervangers	6,504	

Opmerkingen (Voor de rol van SPI, Helpdesk Israël en Steunpunt Israël zie hoofdstuk 5).

a. Het aanvraagformulier en het voorlichtingsmateriaal (een brochure) waren beschikbaar in het Nederlands, Engels en Ivriet. Het tweede formulier uitsluitend in het Nederlands en Engels.

b. Het aantal door in Israël wonende aanvragers aangevraagde formulieren is niet te bepalen. Honderden vroegen het formulier niet via de Helpdesk Israël aan maar via Internet, anderen kregen het pakket van familieleden in Nederland toegestuurd en weer anderen vroegen het hier aan om het naar relaties buiten Nederland en Israël te sturen.

c. Een relatief groot aantal van de in Israël aangevraagde formulieren kwam niet terug, reden voor de Helpdesk Israël om in het najaar van 2001 deze aanvragers op te bellen om de mensen er aan te herinneren dat de sluitingsdatum 31.12.2001 naderde.

d. Opvallend was het lage aantal negatieve beschikkingen.

e. 25,148 uitbetaalde porties van f 14,000 betekent een bedrag van f 352 miljoen, f 211 miljoen uit de overheidsgelden en f 141 miljoen uit de gelden van de private sector.

f. 6,504 porties aan 14,133 plaatsvervangers, betekent dat de portie van een overleden belanghebbende gemiddeld door 2 plaatsvervangers werd gedeeld.

Bij het afsluiten van 2001 kan gesteld worden, dat bij de behandeling van deze uitkeringen uitstekend werk verricht is, hetgeen niet betekende dat alles altijd feilloos verliep – zie verder.

4.3 Voorbereidingen voor het verdelen van Maror-gelden voor Collectieve Doelen

Nadat alle betrokkenen in de tweede helft van het jaar 2000 in enkele maanden van zeer intensief werk de uitkering van Maror-gelden aan personen op gang brachten, verliep dit stuk voorbereidend werk veel moeizamer. Niet in de laatste plaats omdat het verdelen van een groot bedrag voor collectieve doelen binnen de Nederlands – Joodse gemeenschap in Nederland en daarbuiten beslist geen "alledaags onderwerp" is voor deze gemeenschap.

Ook in Israël waren wij gedurende het hele verslagjaar met dit onderwerp bezig. Voordat voor onze gemeenschap in Israël richting gevonden werd, is daarover in het kader van SPI maandenlang gedacht en gediscussieerd in en buiten de vergaderingen. Achteraf bezien bleek dit geen verloren tijd, omdat daarna de consolidatie van de ideeën en het besluiten over de principes voor statuten en reglementen tamelijk snel kon verlopen. Behalve vergaderingen werden er op initiatief en onder leiding van Judith Millul twee "brainstorming"-bijeenkomsten gehouden waarbij eerst in groepen meningen werden geformuleerd om vervolgens als de groeps mening gepresenteerd te worden. Deze vorm van besluitvorming heeft er veel toe bijgedragen dat wij sneller tot een consensus konden komen. Wij danken Judith hartelijk voor haar inzet in deze. Aan het eind van het jaar 2001 was een conceptreglement, op grond van overeengekomen principes, in bespreking. Wij verwachten niet alleen in 2002 de vereiste goedkeuring van de Nederlandse overheid voor het overheidsdeel, maar ook nog de eerste uitkeringen uit deze gelden te zien.

In dit kader moet Kamer III van de SMO benoemd worden.

De Stichting Collectieve Maror-gelden Israël, ter verdeling van gelden uit de private sector, is in het verslagjaar opgericht. Zij zal passende statuten en uitkeringsregels krijgen.

Verder moet er administratieve ondersteuning komen voor het verwerken van aanvragen.

4.4 Stichtingen Joods Humanitair Fonds, Individuele Bankaanspraken Sjoa en Individuele Effectenaanspraken Sjoa

De stichting Joods Humanitair Fonds is begin 2002 opgericht.

Nadat eind 1999 de Stichting Individuele Verzekeringsaanspraken Sjoa al was opgericht en begon te werken, werd in december 2001 de Stichting Individuele Effectenaanspraken Sjoa opgericht en plaatste deze haar eerste advertentie, terwijl de Stichting Individuele Bankaanspraken Sjoa begin 2002 van start zal gaan.

Voor al deze stichtingen werden door juristen en notarissen in Nederland statuten en uitkeringsreglementen ontworpen. De concepten werden door bestuurders van SPI en onze adviseur Yossi Dotan kritisch doorgenomen en van commentaar voorzien. Tenslotte werden de definitieve versies door het bestuur van SPI geaccordeerd.

4.5 Verdere onderzoeken naar Joodse WOII tegoeden in Israël

Het is algemeen bekend dat Joden uit vele landen bijdroegen aan inzamelingen voor het Joods Nationaal Fonds en andere waardige doelen in het toenmalige Palestina. Het is iets minder bekend, dat Joden uit allerlei landen in de eerste helft van de 20e eeuw gelden overbrachten naar het toenmalige Palestina. Sommigen openden bankrekeningen, anderen kochten grond of investeerden zakelijk en weer anderen deden het een en het ander. Een deel van deze bezittingen is door de Sjoa nooit opgevraagd.

In het kader van de internationale schijnwerpers op Joodse WOII tegoeden stelde de Knesset, na lang aandringen, een commissie in voor het onderzoeken van dit onderwerp. Het werk van de commissie werd met een grote mate van geheimhouding omringd. Mede hierdoor is nog niet bekend wanneer deze commissie haar bevindingen zal publiceren. In het kader van speuren naar Nederlands-Joodse WOII tegoeden werd op initiatief van de voorzitter Avraham Roet door SPI een onderzoekster voor 3 maanden aangetrokken.. Zij speurde in diverse archieven naar sporen van banktegoeden en kwam met verrassende resultaten tevoorschijn. In de toekomst zal dit onderzoek ongetwijfeld verdiept moeten worden en ook uitgebreid naar onroerend goed. Het bestuur van SPI en het bestuur van het Instituut voor opsporing van Joodse WOII tegoeden zullen ook in 2002 de vinger aan de pols houden en zelf stappen ondernemen waar en wanneer dit nodig zal zijn.

5 Stichting Platform Israël en de Helpdesk Israël en Steunpunt Israël

In het kader van de uitkering van de individuele Maror-gelden werden twee soorten hulp aan aanvragers gepland, een *Helpdesk* (eerste lijn) voor het beantwoorden van technische vragen en een *Steunpunt* (tweede lijn) voor uitvoeriger daadwerkelijke hulp of morele steun met behulp van maatschappelijke werkers.

In Nederland werd de Helpdesk door KPMG Management Services bemenst.

In Israël werden Helpdesk Israël en Steunpunt Israël opgericht, die vanaf oktober 2000 bemenst zijn en gebudgetteerd in het kader van het speciale budget voor de verdelingskosten onder verantwoordelijkheid van het Nederlandse Ministerie van Financiën. Zowel SPI als de SMO voelden zich volledig verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en de daarmee gepaard gaande uitgaven van de Helpdesk Israël. Tenslotte werd besloten dat SPI verantwoordelijk zou zijn voor de dagelijkse gang van zaken, terwijl de budgettaire verantwoordelijkheid bij de SMO zou blijven in het kader van haar totale verantwoordelijkheid t.o.v. de Nederlandse overheid voor het verdelen van de f 350 miljoen aan Maror-gelden van de Nederlandse overheid en de daaraan verbonden verdelingskosten.

Steunpunt Israël viel onder de directe verantwoordelijkheid van SPI, die hiervoor rechtstreeks van het Nederlandse Ministerie van Financiën uit het budget voor de verdelingskosten een subsidie heeft ontvangen. Met de afsluiting van de boeken van SPI over 2001 wordt ook de afrekening van deze subsidie ingediend.

Vanuit het bestuur van SPI werd een Steunpuntcomité gevormd voor begeleiding van de hele hulpverlening – zie par. 5.3.

5.1 Helpdesk Israël

De Helpdesk Israël werd in de 14 maanden van haar bestaan bemenst door Ronny Polak als projectleider, Shoshanna Levi, Margriet Vega-Landesman en Shabtai Bronfeel, de laatste twee in deelbanen, terwijl Jetty Rosner en Chris Bonfeel van het kantoor van de IOH ondersteunende werkzaamheden verrichtten. Dit team verrichtte veel goed werk, zoals het versturen van brochures met een aanvraagformulier, in het Nederlands en of in het Ivriet naar de wens van de aanvrager, het ontvangen van enveloppen met ingevulde formulieren, het dagelijks per Federal Express doorsturen naar Nederland, het telefonisch helpen bij het invullen van het aanvraagformulier, en het naspeuren in Nederland (b.v. aanvragers die geen tijdige bevestiging kregen, aanvragers die maanden na insturen geen beslissing kregen) en in Israël (b.v. het helpen zoeken naar bedragen die uit Nederland overgemaakt, maar nog niet op de bankrekening van de aanvrager geboekt waren).

Van deze hele stroom van formulieren werd een database bijgehouden met zodanige gegevens dat per aanvrager geregistreerd stond: datum pakket verzonden, formulier ontvangen en doorgestuurd naar Nederland, datum inlichting gevraagd, datum antwoord uit Nederland ontvangen etc.

In de eerste maanden werd het werk van de medewerkers van de Helpdesk Israël bepaald door de grote aantallen. In latere maanden vooral door moeilijkere gevallen die meer tijd vroegen en verder was er toen de begeleiding van de ontvangers van het tweede formulier.

Tweede formulier

Veel tijd en aandacht moest gegeven worden aan begeleiding van ontvangers van het z.g. tweede formulier dat door de uitvoerende organisatie verstuurd werd aan aanvragers waarvoor men op grond van de summiere gegevens van het eerste formulier geen gegevens in de beschikbare archieven had kunnen vinden. Dit gedetailleerde formulier was beschikbaar in het Nederlands en het Engels. Een deel van de aanvragers echter kent alleen Ivriet en kon dus met dit formulier helemaal niet uit de voeten. Zij moesten voor hulp bij familie, vrienden of... de Helpdesk aankloppen. Ook voor velen die de taal van het formulier wel begrepen was de opzet en de inhoud zo onduidelijk, dat zij zich tot de Helpdesk wendden. Dat werden lange telefoongesprekken en bezoeken aan het kantoor, of bij de mensen thuis, als zij niet naar het kantoor konden komen.

Ondanks een administratieve opzet en uitvoering door een professionele organisatie waren er heel wat "zoekplaatjes", waardoor het nodig werd een elektronische vragen- en antwoordlijst te gebruiken. Helpdesk Israël vulde per aanvraag de eerste gegevens en de vraag in en stuurde de aldus gevormde lijst dagelijks per email naar KPMG Management Services in Nederland. Deze vulde na onderzoek het antwoord in en stuurde de bijgewerkte lijst dagelijks per email terug. Zo kon men aan beide kanten steeds zien welke vragen beantwoord waren en welke nog openstonden en hoe lang.

Met het afsluiten van de aanmeldingsperiode werd het kantoor van de Helpdesk Israël per 31.12.2001 gesloten, terwijl uit Israël nog slechts ca. 60 aanvragen openstonden.

Als projectleider woonde Ronny Polak de vergaderingen van SPI bij.

5.2 Steunpunt Israël

Het Steunpunt Israël werd bemenst door maatschappelijk werkers van de Extra Murale Zorg¹⁵, de thuiszorgdienst van de IOH. Zij verleenden telefonisch, bij bezoek van de aanvrager aan het kantoor of bij huisbezoek de boven omschreven tweede lijn hulp bij het invullen van formulieren, zoeken naar bij te voegen stukken of door het onderwerp losgekomen problemen. De directeur van de EMZ had hierbij de vaktechnische leiding en supervisie.

Het is ons verder bekend dat een deel van de aanvragers bij de hulpverleningsorganisatie Elah steun zocht.

15 Hierna EMZ

5.3 Het Steunpunt Comité

Het Steunpunt Comité bestond uit Judith Millul (voorzitter), Gilah Kidar en Benno Bonnewit (en Berthie Nachbahr tot het uittreden van Ajalah uit SPI).

Het comité werd gevormd teneinde de Helpdesk Israël en Steunpunt Israël vanuit het bestuur van SPI bij te staan. Het comité kreeg van het bestuur van SPI de volgende richtlijnen:

- Het contact met Nederland te stroomlijnen.
- Te assisteren bij moeilijke en ingewikkelde gevallen.
- Zoveel mogelijk de frustraties te verlichten bij aanvragers die soms erg emotioneel reageerden bij het invullen van de formulieren.

Het contact met Nederland

Het comité heeft de communicatie met Nederland kunnen verbeteren door:

- Introductie van het 'statusformulier' (twee keer per week en later dagelijks werd de status van alle in behandeling zijnde zoekplaatjes over en weer doorgegeven).
- Telefonisch spreekuur met Nederland ter bespreking van moeilijke gevallen.

Geregeld was er persoonlijk contact tussen Judith Millul en KPMG en het Bureau Maror-gelden in Nederland, speciaal om ingewikkelde casussen te bespreken en de algehele voortgang van de aanvragen uit Israël te volgen.

Assistentie

De aanvragers zonder Nederlandse achtergrond hadden vaak grote moeite de informatie en bijbehorende documentatie te vergaren. Deze mensen werden geholpen met het verzamelen van gegevens, zodanig dat de verificatie in Nederland kon plaatsgevonden. De hulp werd in eerste instantie gegeven door de medewerkers van Helpdesk Israël en Steunpunt Israël en in niet weinig gevallen ook door de leden van het Steunpuntcomité of andere bestuursleden van SPI als ze benaderd werden door leden van onze gemeenschap.

Emoties

Door middel van telefonische contacten en huisbezoeken bij aanvragers met moeilijkheden heeft het Steunpunt Comité de staf van Helpdesk Israël en Steunpunt Israël daadwerkelijk gesteund. Dit contact was om de medewerkers te assisteren met moeilijke gevallen, maar ook om als "schouder" te dienen bij hun werksituaties die, gezien het onderwerp en de mensen waarmee men te maken kreeg, soms moeilijk, soms enerverend en soms frustrerend waren.

Ook heeft het Steunpunt Comité zich ingezet voor de personen die reeds voor de oorlog naar Palestina waren geëmigreerd, maar hun ouders en een deel van hun familiebezit in Nederland hadden achtergelaten. Deze personen vielen buiten de criteria van het uitkeringsreglement. Het Steunpunt Comité heeft 3 testcases doorgegeven, die helaas zijn afgewezen.

6 Samenwerking van SPI met andere organisaties

SPI werkte uiteraard met veel organisaties en instanties samen. Van deze contacten vragen de contacten met de SMO en de SIM om een aparte bespreking. Ook de samenwerking van SPI en het Centraal Meldpunt Israël vraagt bespreking in het kader van dit verslag.

6.1 Contacten met de SMO

De Stichting Maror-gelden Overheid heeft van de Nederlandse overheid de totale verantwoordelijkheid gekregen voor het uitkeren van de f 350 miljoen die de Nederlandse overheid aan de Nederlands-Joodse gemeenschap uitbetaalt als Maror-gelden. Tevens is de SMO tegenover de Nederlandse regering verantwoordelijk voor de uitvoeringskosten in het kader van het daarvoor door de regering ter beschikking gestelde separate budget.

Het bestuur van deze stichting wordt voorgedragen door CJO en SPI en benoemd en ontslagen door de Nederlandse Minister van Financiën. Het bestuur wordt gevormd door twee leden voorgedragen door het CJO, één lid voorgedragen door SPI, en verdere leden gezamenlijk voorgedragen door CJO en SPI. Vanaf de oprichting van de stichting per 1.12.2000 zijn er twee bestuursleden uit Israël: Avraham Roet (voorgedragen door SPI) en Philip Staal (voorgedragen door CJO en SPI gezamenlijk).

Het bestuur van de SMO wordt bijgestaan door het Bureau Maror-gelden Nederland, dat onder leiding van een directeur het Maror gebeuren begeleidt en ondersteunt. De eerste directeur Robert Hompes werd midden 2001 vervangen door Robert Israël. Met dit bureau hadden het bestuur van SPI en de Helpdesk Israël uiteraard veelvuldig contact.

In Israël werden vele duizenden aanvragen voor de uitkering van individuele Maror-gelden verwacht. Voor het gebeuren in Israël besteedde SPI er veel aandacht aan, dat het hele proces voor de aanvragers warm en menselijk en niet "kil en bureaucratisch" zou zijn. Dit laatste wordt – achteraf – de uitvoerders van het Rechtsherstel na WOII juist verweten.

Dit leidde, eerst met het bestuur van 'Maror i.o.' dat voorbereidingen tot 1 december 2000 begeleidde en later met het bestuur van de SMO, tot enkele meningsverschillen.

- De mate van hulp aan aanvragers van de individuele Maror-gelden in Israël. Een Helpdesk in Israël of de aanvragers van hier, net als aanvragers in andere landen van de wereld van het gratis inbelnummer van de Helpdesk in Den Haag gebruik laten maken? De Helpdesk Israël is er gekomen en de praktijk heeft de juistheid daarvan duidelijk aangetoond.
- Aan de hand van ervaringen van de Helpdesk Israël, stelde SPI dat het bestuur van de SMO en het Maror bureau Nederland niet altijd alert genoeg waren op afwijkingen van afgesproken tijdslimieten voor behandeling van de aanvragen door de uitvoerende organisatie.

• De financiën van de Helpdesk Israël

Alle, ten laste van de SMO, in Israël te maken kosten van de verdeling van Maror-gelden, samengebracht in het budget van SPI, werden naar kostensoort uitgesplitst terwijl gezamenlijke kosten (zoals huur kantoren en zaal), proportioneel werden verdeeld. Ook de reis- en verblijfkosten voor deelname aan vergaderingen in Nederland van de SMO, Kamer I en de bezwarencommissie, waren onderdeel van de begroting van Helpdesk Israël.

De accountants van de SMO kwamen eind maart 2001 naar Israël om de financiële situatie te bekijken en de begroting voor de Helpdesk Israël voor 2001 grondig met ons door te nemen. Zij adviseerden het bestuur van de SMO de begroting met onderbouwing goed te keuren, hetgeen gebeurde.

Eind april 2001 werden over de financiën van de Helpdesk Israël duidelijke afspraken gemaakt, schriftelijk vastgelegd en door de besturen van SMO en SPI goedgekeurd. Vanaf die tijd heeft SPI stipt voor een maandelijkse rapportage gezorgd, op grond waarvan een voorschot voor de komende maand verstrekt kon worden.

Nu, begin 2002 kunnen wij melden, dat de Israëlische accountant van SPI en de accountant van de SMO uit Nederland de financiële administratie van de Helpdesk Israël over het jaar 2001 reeds controleerden en goedkeurende verklaringen afgegeven hebben.

• Kamer III

Voor de verdeling van een deel van de overheidsgelden aan collectieve doelen in Israël moeten leden van een onderafdeling van de SMO, Kamer III, benoemd worden en moet deze kamer een uitkeringsreglement krijgen.

SPI wenst voor de uitvoering van dit deel van de uitkering van Maror-gelden administratieve ondersteuning in Israël waar immers de aanvragende organisaties en de bestuursleden zijn. Het bestuur van de SMO stelde voor het allemaal via het bureau in Den Haag te regelen. Dit laatste vindt het bestuur van SPI onpraktisch en daarmee onacceptabel.

Dit alles leidde tot een aantal besprekingen tussen de besturen van SPI en SMO, sommige in Israël en andere in Nederland. Ondanks het feit dat "over u en zonder u" geen goed doet, besloot SPI in december 2001 dat haar afgevaardigden niet aan vergaderingen van de SMO, Kamer I, bezwarencommissie in Nederland zouden deelnemen tot er een acceptabele samenwerking zou komen tussen de besturen van SPI en SMO.

Hierbij komt ook dat de openheid die de voorzitter van SPI, tevens lid van het SMO bestuur, t.o.v. zijn medebestuurders in SPI doorvoerde, de Nederlanders vreemd was. Volgens de Nederlandse wet, en daarmee de dagelijkse praktijk in Nederland, is een afgevaardigd bestuurslid naar een stichting als de SMO "vrij van de plicht tot ruggespraak" met de organisatie die hem of haar afvaardigde. Binnen de Israëlische wet op de stichtingen, en daarmee de dagelijkse praktijk in Israël, ligt de nadruk op openheid en communicatie van bestuur naar leden (in SPI de medebestuurders) en dat deed de voorzitter van SPI met SPI – en SMO aangelegenheden.

Wij willen er veel aan doen dat de besturen binnenkort uit deze impasse komen en er in 2002 constructiever samengewerkt zal worden. Bij het bepalen van onze standpunten staat voor SPI uiteraard het belang van de doelgroep in Israël voorop.

6.2 Contacten met de SIM

De Stichting Individuele Maror-gelden Overheid heeft van haar oprichters, CJO en SPI, de opdracht gekregen de f 234 miljoen aan Maror-gelden uit de private sector, die direct beschikbaar zijn voor verdeling aan individuele uitkeringen en voor collectieve doelen, te beheren en te (doen) verdelen.

Het bestuur van deze stichting wordt benoemd en ontslagen door CJO en SPI. Het bestuur wordt gevormd door twee leden benoemd door het CJO, één lid benoemd door SPI en verdere leden gezamenlijk benoemd door CJO en SPI. Vanaf de oprichting van de stichting per 1.12.2000, zijn er twee bestuursleden uit Israël: Menno Cohen (benoemd door SPI) en Gilah Kidar (door CJO en SPI gezamenlijk benoemd).

De bestuursleden van de SIM fungeren tegelijkertijd als leden van Kamer I van de SMO, het "onder-bestuur" belast met aangelegenheden die met de individuele uitkeringen te maken hebben. Met name niet helemaal duidelijke situaties en uitzonderingsgevallen werden in Kamer I besproken en, van een advies voorzien, doorgestuurd naar het bestuur van de SMO dat besliste.

Het grootste deel van deze gelden uit de private sfeer, afkomstig van de Nederlandse banken, verzekeraars en Euronext Amsterdam N.V., de rechtsopvolger van de Vereniging voor de Effectenhandel, wordt nog beheerd door de Nederlandse Vereniging van Banken¹⁶. Voor overschrijvingen zijn de handtekeningen van de medeondertekenaars van de overeenkomst, CJO en SPI, vereist. Hierdoor kon het deel voor uitkering van de individuele Maror-gelden overgemaakt worden, onafhankelijk van ontwikkelingen die hieronder geschetst worden.

Ook de contacten tussen SPI en het bestuur van de SIM verliepen moeizaam. Dit had echter een heel andere reden. Het bestuur van de SIM, statutair belast met het beheer van de gelden uit de private sfeer, wenste deze gelden daadwerkelijk onder zijn beheer te zien.

De besturen van CJO en SPI zagen de SIM, volgens de intenties neergelegd in de statuten, als een "doorgeefluik" en wensten daarover zekerheden van de SIM alvorens gelden over te (doen) maken.

Deze discussie tussen CJO en SPI enerzijds en de SIM anderzijds, heeft vele gesprekken, brieven, emails en vergaderingen in beslag genomen. Ten tijde van het schrijven van dit verslag, is er een serieuze aanzet tot een uitweg uit deze impasse, nadat vertegenwoordigers van CJO, SPI en SIM met juridische adviseurs bijeengekomen zijn.

Voor het zover was, had SPI de volgende stap ondernomen. Het heeft in Nederland de Stichting Collectieve Maror-gelden Israël opgericht als een 'raamwerk'stichting met summier statuten, een bestuur en een bankrekening.

¹⁶ Hierna NVB

Dit had twee duidelijke bedoelingen:

1. Het verkrijgen van de 26% bestemd voor collectieve doelen in Israël van de eerste 10% bestemd voor collectieve doelen en dit bedrag opvragen en laten overmaken op de bankrekening van de nieuwe stichting.
2. Het vervolgens uitbouwen van deze "raamwerk"stichting tot een volwaardige Stichting Collectieve Maror-gelden Israël, met adequate statuten en uitkeringsregels, zoveel mogelijk gelijk aan de uitkeringsregels voor de gelden te verdelen via Kamer III.

De overboeking van het eerste bedrag voor collectieve doelen in Israël werd vooralsnog opgehouden.

6.3 Centraal Meldpunt Israël¹⁷

Nadat in Nederland het Meldpunt Nederland voor individuele claims op tegoeden uit WOII was opgericht met een budget van de Nederlandse overheid, werd door CJO en SPI in de zomermaanden van 1999 het CMI opgericht. Het CMI functioneerde onder leiding van Shimon de Winter, met een eigen budget. In april 2001 verhuisde het kantoor van Beth Juliana naar de Sderoth Jehudith 10 in Tel Aviv, waar ook SPI, de Helpdesk, Steunpunt, de IOH en EMZ kantoor hielden.

Nadat de termijn voor het aanmelden, evenals in Nederland, per 31.10.2001 was gesloten, werd het kantoor van CMI per 31.12.2001 opgeheven. De laatste twee maanden van het jaar werden onder meer besteed aan het verzendklaar maken van het archief naar Nederland.

Hier volgt een korte terugblik op de 2.5 jaar waarin CMI werkzaam was.

Het streven van SPI is verwezenlijkt, n.l. een laagdrempelig adres om het indienen van persoonlijke claims op bezit uit WOII door in Israël wonende claimanten te vergemakkelijken, te kunnen helpen bij het invullen van formulieren en het opsporen van gegevens uit administraties en archieven in Israël e.d. Voor de tweede en derde generatie was vertaalhulp vaak onontbeerlijk.

Deze medewerking werd gegeven op het kantoor, via de telefoon of email en tevens m.b.v. van vrijwilligers die, verspreid over Israël, bezoeken aflegden aan claimanten om hen thuis te assisteren bij te vervullen formaliteiten zoals aantonen van erfrecht e.d.

De bij het CMI aangemelde claims werden veelal wekelijks doorgestuurd naar het Meldpunt Nederland dat zorg droeg voor het doorsturen naar de relevante instanties. Geregelde contacten en periodieke rapportages stelden het CMI in staat vragen van claimanten over de status van hun claims te beantwoorden.

In de 2.5 jaar van haar bestaan heeft CMI in totaal ruim 2.800 claims verwerkt, waarvan ruim 80% claims op het gebied van verzekeringen, inboedels en banktegoeden.

Naast de reguliere activiteiten rond claims kende het CMI andere activiteiten. Bij aanvragen voor de Maror-gelden werd, vooral in de beginperiode, het CMI nogal eens benaderd.

¹⁷ Hierna CMI

Ook assisteerde CMI, desgevraagd, bij het invullen van formulieren van de Conference on Jewish Material Claims Against Germany, waar een vergoeding kon worden aangevraagd voor verrichte dwangarbeid.

Het CMI ontving van het Nederlandse Meldpunt de financiële middelen om zijn werkzaamheden uit te voeren. Voor het Meldpunt Nederland is op zijn beurt het CJO verantwoordelijk. De activiteiten worden gefinancierd uit een apart budget ter beschikking gesteld door de Nederlandse Overheid. Op basis van door het CMI opgestelde begrotingen verstrekke het Nederlandse Meldpunt, via het CJO, voorschotten. In overleg met het Nederlandse Meldpunt werd besloten om na de sluiting van het CMI een financieel eindverslag op te stellen en dat door een Israëlische accountant te laten controleren.

Het kantoor van CMI werd per 31.12.2001 gesloten. De dossiers werden naar het Meldpunt in Nederland verstuurd om het aldaar toe te voegen aan het archief van het Nederlandse Meldpunt. Kopieën van de CMI-dossiers werden, met inachtneming van bij de wet vereiste privacybescherming, overgedragen aan het Center for Research on Dutch Jewry verbonden aan de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem.

7 Financiën

7.1 De uitgaven van SPI worden gedekt uit de volgende bronnen:

7.1.1 Voor de periode tot 1 april 2000

(de z.g. verwervingskosten van SPI en ook het CJO)

Deze gemaakte kosten worden gedekt uit de gelden van de private sector, de Nederlandse verzekeraars, banken en de Euronext Amsterdam N.V, die via de SIM beheerd en verdeeld worden.

CJO en SPI ontvingen hierop een voorschot uit de renteopbrengst van Maror-gelden uit de private sector tot het moment van gebruik voor uitkering als Maror-gelden. Omdat het nog niet gedekte deel van deze uitgaven pas in 2002 verrekend zal worden, vermelden wij dit onderdeel ook in dit verslag.

7.1.2 Voor de periode van 1 april 2000 tot 1 december 2000

(de z.g. voorbereidingskosten)

Deze kosten worden rechtstreeks vergoed uit het aparte budget van het Nederlandse Ministerie van Financiën voor de kosten van de verdeling van de gelden aan de Joodse, Sinti en Roma en Indische groep.

Op grond van het financiële verslag over het jaar 2000 werden deze gelden in het verslagjaar ontvangen.

7.1.3 Voor de periode vanaf 1 december 2000 (de z.g. uitvoeringskosten)

Kosten voor alle activiteiten die met de uitkering van de Maror-gelden te maken hebben, uit hetzelfde budget van het Nederlandse Ministerie van Financiën – nu via de SMO.

Voor 2001: Op grond van maandelijkse rapportages werd dekking van de uitgaven ontvangen. Eind 2001 stond een klein aantal posten open.

Voor 2002 en 2003: de ingediende meerjarenbegroting is nog niet goedgekeurd en een voorschot is ten tijde van het afsluiten van dit verslag nog niet ontvangen.

7.1.4 Voor de werkzaamheden van het Steunpunt Israël

Voor de werkzaamheden van het Steunpunt Israël werd door het Nederlandse Ministerie van Financiën een voorschot verleend uit het eerdergenoemde budget voor verdelingskosten.

Aan de hand van het financiële verslag over 2000 werd in het verslagjaar goedkeuring verkregen voor de uitgaven van het jaar 2000. Begin 2002 diende SPI bij het Ministerie van Financiën een rapport in van de in 2001 gemaakte kosten m.b.v. het financiële verslag van SPI over 2001.

7.2 Lening van de Collectieve Israël Actie

Deze renteloze lening, waarmee gedurende de onderhandelingsperiode de eerste kosten bestreden konden worden, werd in 2001 onder dankzegging terugbetaald.

7.3 Financiële positie van SPI per 31.12.2001

Het gedetailleerde financiële verslag van de stichting SPI wordt, naast dit verslag van de activiteiten, uitgebracht aan de leden van de stichting, d.w.z. de bij SPI aangesloten organisaties.

Hier beperken wij ons tot de belangrijkste feiten en cijfers.

Alle bedragen in Israeli Shekels (ILS)	Totaal	Verwerving en voorbereiding tot 1.12.2000	Helpdesk Israël	Steunpunt Israël	SPI Algemeen
Uitgaven					
1999-2000, netto	1,182,963	373,584	192,169	124,032	493,178
2001	2,937,848		1,775,414	740,939	421,495
totaal uitgaven	4,120,811				
Ontvangen kostendekking					
uit gelden van verzekeraars en beurs	616,893				
van Ned. Ministerie van Financiën	497,616				
van Stichting Maror-gelden Overheid	1,910,878				
van Joods Humanitair Fonds	35,678				
totaal ontvangen	3,061,065				
nog te ontvangen per eind 2001	1,059,746				
Dit bedrag is te ontvangen van					
Ministerie van Financiën, voorschot ¹⁸	740,939				
Stichting Maror-gelden Overheid	249,670				
Joods Humanitair Fonds	26,299				
Stichting Individuele Maror-gelden (het saldo)	42,838				
Nog te ontvangen per eind 2001	1,059,746				

- Het per eind 2000 te ontvangen bedrag voor kostendekking is in 2001, op grond van het door de accountant goedgekeurde financiële verslag, geheel ontvangen.
- De SIM dekt volgens haar statuten alle verwervings- en voorbereidingskosten voor de verdeling van de Maror-gelden, voorzover deze niet elders gedekt worden.

¹⁸ Het bedrag is als voorschot ontvangen voor kosten van Steunpunt Israël. Tot goedkeuring van de ingediende kostenverantwoording door het Ministerie van Financiën, wordt het ontvangen bedrag nog als voorschot beschouwd.

7.4 Conclusie

SPI, als organisatie zonder eigen kapitaal, drijft voor dekking van haar uitgaven geheel op bronnen buiten de stichting, met name uit het budget voor verdeling van de Maror-gelden van de Nederlandse regering (via de SMO) en voor niet elders gedekte kosten uit de Maror-gelden uit de private sector (via de SIM).

- SPI eindigde het verslagjaar 2000 met ILS 410,090 aan liquide middelen (uit voorschotten en de lening van CIA Nederland) en een totaal aan vorderingen op diverse instanties van ILS 686,409 dat in 2001 binnenkwam.
- SPI eindigde het verslagjaar 2001 met ILS 25,154 aan liquide middelen en vorderingen op diverse instanties van ILS 1,059,746, waarvan de betaling in 2002 verwacht wordt.
- SPI zal ook in het jaar 2002 voor de te ontwikkelen activiteiten budgetten moeten verkrijgen. Ten tijde van het schrijven van dit verslag zijn de besprekingen hierover nog niet afgerond.

7.5 Goedkeurende accountantsverklaringen

Begin 2002 zijn de financiën van SPI over het jaar 2001 door twee accountants gecontroleerd.

- De Israëlische accountant van SPI controleerde de hele boekhouding en financiële verslaggeving van SPI over het jaar 2001 en gaf een goedkeurende verklaring af.
- De Nederlandse accountant van de SMO controleerde de delen van de boekhouding en financiële verslaggeving van SPI over het jaar 2001, die betrekking hadden op de Helpdesk Israël. Ook deze accountant gaf een goedkeurende verklaring af m.b.t. het voldoen van de financiële administratie aan de daaraan te stellen eisen en het nakomen door SPI van de eind april 2001 gemaakte en in 6.1. hierboven gememoreerde afspraken.

8 Kantoor

SPI, Helpdesk Israël en Steunpunt Israël gebruikten in 2001 drie kamers van de kantooretage in het gebouw Sderoth Jehudith 10 in Tel Aviv en maakten, waar nodig, gebruik van de zaal op de begane grond.

Bij sluiting van de Helpdesk Israël per 31.12.2001, werd de inventaris opgenomen en werden de bestanden en archiefstukken veilig gesteld.

9 Voorlichting – Seminars en andere publiciteit

Ook in het verslagjaar werden de leden van onze organisaties regelmatig op de hoogte te houden van ontwikkelingen m.b.t. de Joodse WOII Tegoeden in Nederland.

a. Publicatie in huisorganen van aangesloten organisaties

In Aleh, het periodiek verschijnende blad van de Irgoen Olei Holland, werd ook dit jaar in ieder nummer een door de secretaris van SPI geschreven overzicht van de stand van zaken gepubliceerd. Ook in de periodieken van Ajalah en Elah (Infocus) werd ruim aandacht aan de ontwikkelingen geschonken.

b. Bijeenkomsten van de aangesloten organisaties

Diverse bestuursleden bespraken het Maror-gebeuren en gaven voorlichting in het kader van de contactbijeenkomsten in de verschillende afdelingen van de IOH, evenals voor de bewoners van Beth Joles en Beth Juliana.

c. Het jaarverslag over 1999 en 2000

Dit 24 pagina's tellende boekwerkje, dat een beknopt overzicht geeft van de ontwikkelingen van de laatste jaren m.b.t. Joodse WOII tegoeden, werd aan alle leden van de IOH en Elah toegestuurd. Ajalah verkoos het niet aan haar leden te sturen.

De vertaling in Ivriet of Engels werd gestuurd aan alle leden van de Knesset, burgemeesters in Israël, het bestuur van het World Jewish Congress en andere organisaties en instanties in binnen- en buitenland waarmee SPI contacten onderhield. Leden van de aangesloten organisaties vroegen de Ivriet-versie aan voor hun kinderen en kleinkinderen, die veelal geen Nederlands lezen.

d. Publiciteit in Israël

Publiciteit in Israël rond de uitkering van individuele Maror-gelden, als onderdeel van een wereldomspannende publiciteitscampagne.

1. Advertentie op 5 december 2000

Nadat op 4 december 2000 de Nederlandse Minister van Financiën Drs. G. Zalm het bestuur van de SMO had geïnstalleerd, verscheen de volgende dag een grote advertentie in de leidende Israëlische dagbladen in het Ivriet en het Engels om de verdeling van Maror-gelden aan te kondigen, mee te delen wie in aanmerking kwam en waar aanvraagformulieren verkrijgbaar waren. Dit leverde al veel reacties op.

2. De advertentie werd een aantal keren geplaatst in Aleh van de IOH en Infocus van Elah.

3. Advertentie in februari 2001

De advertentie werd in februari 2001 in de leidende kranten herhaald en tevens in een aantal kleinere bladen geplaatst om ook de lezers van die bladen te bereiken.

4. Radiospot in februari 2001

Een radiospot met tekst in het Ivviet en Nederlands werd gedurende een hele week een aantal keren per dag uitgezonden.

5. Advertentie in september 2001

De advertentie werd met aangepaste tekst herhaald, om er op te wijzen dat de sluitingsdatum – 31.12.2001 – naderde. Dit keer werd vooral gepubliceerd in gratis verspreide weekendkranten.

6. Radiospot in september 2001

Ook de radiospot werd met aangepaste tekst herhaald.

7. Kibboetsiem en moshaviem

In september 2001 werden brieven met dezelfde strekking gestuurd naar de secretariaten van alle kibboetsiem en moshaviem.

Wij danken met name Gidi Peiper, die in SPI de public relations onder zich had, en aan deze campagnes met volle overgave heeft gewerkt.

Gezien bovengenoemde – herhaalde- publiciteit, mag gesteld worden dat er alles aan gedaan is om zoveel mogelijk gerechtigden in Israël op de hoogte te brengen van de individuele uitkeringen van Maror-gelden.

e. Voorlichtingsbijeenkomsten

Na de verschillende voorlichtingsbijeenkomsten in de jaren 1999 en 2000, vond in het verslagjaar slechts één – grote – bijeenkomst plaats. De voorlichting over de uitkering van individuele Maror-gelden was afgerond en over de verdeling van Maror-gelden voor collectieve doelen viel nog weinig te vertellen.

• 5 maart 2001

- **Onderwerp:** Voorlichtingsbijeenkomst n.a.v. het begin van de verdeling van de individuele Maror-gelden in aanwezigheid van minister Drs. G. Zalm en andere gasten uit Nederland.
- **Organisatie:** SPI.
- **Coördinatie voorbereidingen:** Benno Bonnewit.
- **Plaats:** Jerusalem Theater.
- **Deelnemers:** ca. 450 leden en bestuurders van de aangesloten organisaties die met bussen of eigen vervoer uit het hele land waren gekomen.
- **Voorzitter van de bijeenkomst:** Bob Engelsman.
- **Verslag van de bijeenkomst:** Ini Lederer (het onderstaande is aan het verslag ontleend).
- **Programma:**

1. Opening door de voorzitter van SPI, Avraham Roet, die allen welkom heette en vooral voor de gasten kort uitlegde wat de aanleiding voor deze dag was: “Joodse tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog, het afsluiten van de onderhandelingen met overeenkomsten en het begin van de uitkeringen van de Maror-gelden”. Ter herinnering aan alle omgebrachte vaders, moeders, broers, zusters etc. vroeg hij allereerst een moment stilte in acht te nemen. Vervolgens gaf hij een overzicht van de stand van zaken m.b.t. de uitkering van individuele Maror-gelden, aantallen verzonden brochures, al terug ontvangen formulieren etc.

2. **Drs. Philip Staal**, toen nog vice voorzitter van SPI, gaf in een indrukwekkende computerpresentatie de feiten, de berekeningen, de bedragen en de besluiten duidelijk en schematisch weer.

3. **Minister van Financiën Drs. G. Zalm** hield een rede met als titel: "De Joodse tegoeden, een terugblik en een vooruitblik" Hij zei: "Wat krom is kan niet recht gemaakt worden, maar ik zal pogen een zekere opheldering te geven van het gebeurde". De Nederlandse regering heeft met het instellen van de verschillende commissies Nederland de spiegel van het zelfonderzoek voorgehouden en met de niet vleierende conclusies van de commissies in de hand, met de Joodse partners aan tafel gezeten. Hij zwaaide de vertegenwoordigers van de onderhandelende partijen lof toe voor hun optreden in het soms felle, maar altijd faire en inhoudelijke debat. Verder riep hij de Joodse gemeenschap op het deel voor de collectieve doelen goed te besteden voor doelen binnen de gemeenschap, Holocaust educatie en de toekomst van de gemeenschap die hij een warm hart toedraagt. Vervolgens beantwoordde minister Zalm enkele vragen uit de zaal.

4. **Drs. Ronnie Naftaniel**, directeur van het CIDI en penningmeester van het CJO, schetste de aanwezigen in het kort hoe hij vanaf het allereerste begin – met de Nederlandse verzekeraars – alle fasen had meegemaakt en wat hij daarbij zoal ervaren had. Hij zei: "Terugkijkend op de drie jaar van discussies over de tegoeden, valt het op dat er in Nederland begrip was voor de eis van de Joodse gemeenschap tot terugbetaling van waar men recht op had. Maar men hoorde ook stemmen van: "Daar heb je die Joden weer, ze zijn altijd uit op geld, op gewin". Dat is zeker niet het uitgangspunt geweest. Wij probeerden terug te krijgen wat ons en onze gemeenschap ontstolen werd. We konden geen genoeg nemen met een gebaar, met een tegemoetkoming, we wilden geen vergoeding voor het leed, wij wilden alleen terughebben wat aan onze gemeenschap en haar leden ontstolen is en dat is de inzet geweest van de onderhandelingen met de Nederlandse regering. Het CJO, haar Adviescollege en Platform Israël verlangden restitutie. Werd bij terugblikken een kille houding van de Nederlandse regering en ambtenaren van rijks- en andere overheden geconstateerd, dit gold bepaald niet voor de regering van nu en in het bijzonder minister Zalm die niet wegliep van de vergadertafel, de camera niet schuwde, zich in de materie verdiepte, verantwoordelijkheid nam en daarbij zei wat uit het hart kwam. Dat was het juiste woord, het woord van steun.

5. **Mevr. Regina Yoshua – Sassoon** vertelde over haar oorlogservaringen als Jodin in het voormalige Nederlands Indië waar de Japanners zich tegen alle blanken keerden en er voor de Joodse blanken nog een schep wreedheid bovenop deden. Zij maakte met persoonlijke ervaringen duidelijk dat, al waren de Japanse kampen geen vernietigingskampen, de 'behandeling' in de Japanse kampen vreselijk was en velen aan de ontberingen bezweken.

6. **Dr. Avi Beker**, internationaal directeur van het World Jewish Congress stelde het volgende: "6 jaar geleden (in 1995) waren er op veel plaatsen plechtigheden om te gedenken dat WOII 50 jaar achter ons lag. De kranten van toen bekijkend, kreeg men de indruk, dat het een voorbijgeen en afgesloten periode is. Na de val van het IJzeren Gordijn was alom de mening, dat we nu naar de toekomst konden kijken. En kijk nu eens om ons heen, er zijn zo'n 50 commissies, benoemd door regeringen van 45 landen, bezig allerlei aspecten te onderzoeken van gelden, kunst, onroerend goed etc. uit de periode van WOII. Het tijdperk is dus allerm minst afgesloten. Hij

legde vervolgens uit hoe moeizaam het in diverse landen allemaal gaat en zwaaide in deze de Nederlandse regering lof toe voor haar positieve benadering van het onderwerp en de moed om de conclusies van de commissies over te nemen en te zeggen 'Sorry' en 'er zijn verkeerde dingen gebeurd'.

7. Drs Chaya Brasz, directeur van het Center for Research on Dutch Jewry in Jeruzalem, had zich op verzoek van de organisatoren geworpen op een ander onderwerp dan de Holocaust en haar nasleep. Zij sprak over: "80 jaar bijdragen van Nederlandse immigranten in Israël". Zo vertelde zij hoe er in 1930 ongeveer 80 Nederlandse Zionisten hier waren, in 1940 aangegroeid tot ca. 1.000 en momenteel tot meer dan 10.000 (volkstelling 1995). Zij ging natuurlijk in op het begin van de Irgoen Olei Holland met Leib en Mirjam de Leeuw, hun activiteiten voor het redden van Nederlandse Joden die uitmondde in het bekende transport uit Bergen Belsen dat in 1944 in Israël aankwam. Verder liet zij bekende en minder bekende ex-Nederlanders de revue passeren en vertelde wat hun bijdrage aan de opbouw van het land was. Daarna vervolgde zij met de woorden: "Velen, waaronder ikzelf, hebben de band met Nederland aangehouden, spreken nog steeds Nederlands en hebben nog steeds een Nederlands paspoort. Dat paspoort is heel mooi gemaakt, de bladzijden zijn kleine schilderijtjes die de historie van Nederland weergeven. De teksten eromheen beschrijven deze historie. De jacht op rendieren, de Romeinen, de Germanen, Piet Hein en de Zilvervloot, Multatuli etc. etc. Zo komen we dan aan blz. 26 waar staat: "10 Mei 1940 vielen Duitse troepen en vliegtuigen Nederland aan. Na een korte, wanhopige strijd volgden jaren van angst en ellende, beide gesymboliseerd in het beeld 'De verwoeste stad' van Zadkine. In september 1944 werd het zuiden van het land bevrijd, het westen pas in mei 1945". Jodenvervolgning komt er niet in voor. Maar in die tekst in hele kleine lettertjes, die met een vergrootglas met moeite te ontcijferen is, staat: "de Nederlandse reactie op de bezetter onderscheidde zich van het verzet in andere landen onder meer door drie grote stakingen, de februaristaking van 1941 tegen de anti-joodse maatregelen, de april/mei staking van 1943 tegen de terugvoering van Nederlandse militairen in krijgsgevangenschap en de spoorwegstaking van 1944". Daarna gaat het nog even verder over de ondergrondse pers die snel in oplage steeg. Een ware heldengeschiedenis zonder de minste aandacht voor de slachtoffers. Van de jodenvervolgning komt in dit officiële document uitsluitend voor dat Nederland zich in zijn reactie gunstig onderscheidde van andere landen. Het is een opluchting om te kunnen vaststellen dat deze mythe in de afgelopen jaren uit de wereld is geholpen. Hij moet nu alleen nog wel uit het paspoort worden genomen". Vervolgens scheurde zij de betreffende bladzijde uit haar paspoort! De zaal was enigszins ontzet door deze verrassende daad.

8. Vervolgens werden minister Zalm, Secretaris-Generaal van Maanen, Projectleider Christiaan Ruppert, Rob Wurms, Ronnie Naftaniel en Avi Beker op het toneel geroepen en overhandigde Avraham Roet hen een aandenken aan dit gedenkwaardige bezoek aan de ex-Nederlandse gemeenschap in Israël, in de hoofdstad Jeruzalem.

9. Rob Wurms, voorzitter van het CJO, sprak een kort dankwoord waarin hij zei dat het een genoegen en een eer is om vandaag hier te zijn. De Nederlandse organisaties hebben samen met de Israëlische, beiden verenigd in dakverbanden, het proces zover kunnen brengen. Samen – zij hebben elkaar nodig. Mensen die beroofd zijn, zijn ook aangetast in hun zelfrespect. Dit proces betekent ook een herstel van

respect voor de Joodse gemeenschap, herstel van een stuk zelfrespect. De hele gang van zaken, de onderhandelingen, de discussies door verschillen van inzicht waren niet altijd gemakkelijk, maar het uiteindelijke resultaat liegt er niet om. Avraham Roet heeft hierin een grote bijdrage geleverd en daarom hebben ook wij een cadeautje meegebracht, dat hij vervolgens aan Avraham Roet overhandigt.

Hierna werd de bijeenkomst gesloten, ging het publiek naar huis en gingen de bestuurders en de buitenlandse gasten naar een van de hotels voor een 'werklunch' waarbij bestuurders met minister Zalm, de andere gasten uit Nederland en de Nederlandse ambassadeur verder van gedachten wisselden over het centrale onderwerp en de uitvoering daarvan.

Wij danken de sprekers van dit grote seminar voor de tijd en moeite die zij gaven om goed voorbereide voordrachten te houden om ons en onze leden op de hoogte te brengen van de laatste ontwikkelingen en hun visie daarop. Wij danken de organisatoren, ieder die achter de schermen heeft geholpen en de voorzitter van de zitting, Bob Engelsman, voor de voortreffelijke wijze waarop zij hun taak vervulden en deze dag tot een groot succes maakten.

• **16 december 2001**

Onderwerp: Joodse oorlogsweskinderen

Organisator: SPI

Plaats: zaal Sderoth Jehudith 10.

Deelnemers: ca. 50 belangstellenden

Spreker: Elma Verhey, naar aanleiding van een onderzoek (samen met Pauline Micheels) over de behandeling van de bezittingen van de oorlogsweskinderen en een binnenkort te publiceren rapport over dit onderwerp.

Reden voor het onderzoek: Sommige oorlogswezenen kwamen van rijke, andere van arme families. Wat is er gedaan om hen als erfgenamen het familiebezit te laten erven?

• **1 januari 2002**

Onderwerpen: de kleine Sjoa en het digitale monument.

Organisator: SPI

Plaats: zaal Sderoth Jehudith 10.

Deelnemers: ca. 50 belangstellenden

Spreker: Prof. Dr. Ies Lipschits,

deel 1 over zijn recente boek over de opvang in Nederland van de Joden na WOII, waarin hij resultaat van archiefonderzoek en eigen ervaringen verwerkte. Hij legde uit waarom hij deze periode 'De kleine Sjoa' noemde en zijn boek deze titel gaf.

deel 2 over het op te richten 'digitale monument' waarin zoveel mogelijk gegevens zullen komen van en over de, tijdens de Sjoa, omgebrachte Nederlandse Joden. Op boeiende wijze vertelde hij wat er zoal gedaan is, wat voor soort gegevens al gevonden zijn en wanneer deze nieuwe website operatief zal zijn.

10 Contacten

SPI had ook in het verslagjaar met vele instanties en personen in Israël, Nederland, de Verenigde Staten en sommige andere landen intensieve contacten.

Het is haast onmogelijk hier allen te noemen, zonder de kans te lopen iemand ongewild over te slaan. Wij noemen daarom de instanties en slechts bij uitzondering een persoon binnen die instantie.

In Nederland:

Van de Nederlandse Overheid:

- Nederlandse regering, met name de Minister van Financiën Drs. G.Zalm.
- Ministerie van Buitenlandse Zaken, Mr. F. Majoor Secretaris-Generaal van dit ministerie.
- Ministerie van Financiën Drs. Chr. Ruppert die in zijn functie als hoofd van de werkgroep WOII tegoeden begin 2001 vervangen werd door Mr. Willem Jan Huijssoon.
- Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport.
- Tweede Kamer der Staten Generaal. Verschillende kamerleden en commissies.

Organisaties, instanties en personen:

- Adviesraad Restitutie en Rechtsherstel (AVR) van het CJO en de daarin verenigde organisaties.
- Boekel, de Neree, Mr. H. Mannheim.
- Bureau Maror-gelden Nederland, directeur en medewerkers.
- Centraal Joods Overleg voor Externe Belangen (CJO), bestuur en bureau, in het bijzonder met Drs. Rob Wurms de voorzitter en Drs. Ronnie Naftaniel directeur CIDI en penningmeester CJO.
- Centraal Meldpunt voor Joodse oorlogsclaims.
- Collectieve Israël Actie Nederland, in het bijzonder de voorzitter Drs. Menno Paktor.
- Elma Verhey en Pauline Micheels i.v.m het wezenonderzoek.
- Houthoff Buruma, Mr. R. Meijer en Mr. E. Numann.
- Joods Maatschappelijk Werk.
- KPMG Management Systems, Drs. Paul Spaans, Jessica Mahn en medewerkers.
- Landwell B.V. advocaten en notarissen, Mr. H. G. Delis.
- Leons M.N. B.V.
- Prof. Dr. I. Lipschits.
- Mazars Paardekoper Hoffman, J. D. G. Noach, RA en A. A. J. J. van Wersch RA.
- Nederlandse Bank.
- Nederlandse Vereniging van Banken en haar directeur Drs. H. G. M. Blocks.
- Pensioen en Uitkeringsraad (PUR).
- Pers, dag- en weekbladen, radio en televisie.
- Platform Infrastructuur Nederland (PIN) en Stuurgroep, verschillende bestuursleden.
- Stichting Maror-gelden Overheid (SMO) – zie hoofdstuk 6.
- Stichting Individuele Maror-gelden (SIM) – zie hoofdstuk 6.
- Verbond Belangenbehartiging Vervolgingslachtoffers (VBV).
- Verbond van Verzekeraars en zijn directeur Prof. Dr. E. C. Fischer.
- Unger & Terwee, Mr. E. Unger.

In Israël:

- Ambassade der Nederlanden in Israël, in het bijzonder de Ambassadeur Mr. H. R. R. V. Froger.
- Amcha.
- Ben Dor & Co, S. Yacobovitz juridisch adviseur SPI
- Ben Shimon, Elias & Co, S. Elias accountant SPI
- Beth Hatefutsot, Drs. J.J.Cahen.
- Centraal Meldpunt Israël.
- Elah
- Extra Murale Zorg van de IOH, die de medewerkers van het Steunpunt leverde, terwijl de directeur van deze dienst hen professioneel leidde en begeleidde.
- Dr. Manfred Gerstenfeld, ook dit jaar weer bereid van tijd tot tijd adviezen te geven.
- HILAR, dakverband van Israëlische organisaties van Holocaust Survivors.
- Irgoen Olei Holland, die wij danken voor de assistentie van de medewerkers Jetty Rosner en Chris Bonfeel.
- Nederlands Informatie Kantoor (NIK) voor WUV aangelegenheden in Jeruzalem.
- Ouderhuis Beth Joles.
- Ouderhuis Beth Juliana.
- Pers, met name de correspondenten van de Nederlandse pers, radio en tv.
- Rasham Ha'amutot (Registar of Non-Profit Associations).
- Westerweelgroep.
- World Jewish Congress, Dr. Avi Beker.

In de V.S.:

- World Jewish Congres, met name Israel Singer vice voorzitter en Elan Steinberg directeur.
- Conference on Jewish Material Claims against Germany (Claims Conference).

11 SPI afgevaardigden als leden van besturen en commissies buiten SPI

- SMO: leden Avraham Roet, Philip Staal. Plv. leden Barend Elburg, Judith Millul.
- SIM en Kamer I: leden Gilah Kidar en Menno Cohen.
- Bezwarencommissie van de SMO: leden: Yossi Dotan en Margalit Millner.
- Joods Humanitair Fonds: lid – Gidi Peiper.
- Stichting Individuele Bankaanspraken Sjoa: lid Ya'acov Yannay
- Stichting Individuele Effectenaanspraken Sjoa: lid Avraham Roet

Tot slot danken voorzitter en secretaris ook nu weer alle medebestuurders, adviseurs en medewerkers voor hun inzet en de zeer vele tijd en energie die zij samen met ons gaven voor het welslagen van de behandeling van het onderwerp **de Joodse tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog**. De besproken facetten van de behandeling van dit onderwerp maakten ook 2001 tot een boeiend jaar.

Dit verslag is geschreven door de secretaris van SPI Barend Elburg, die in dank opmerkingen en aanvullingen van de andere bestuursleden en adviseurs verwerkte.

Het verslag is door het bestuur van SPI in de vergadering van 13.3.2002 geaccordeerd.

Tel Aviv, maart 2002, adar 5762

Namens het bestuur van de Stichting Platform Israël

Avraham Roet, voorzitter

Barend Elburg, secretaris

12 Lijst van afkortingen

AEX	Amsterdam Exchanges
AVR	Adviesraad Restitutie en Rechtsherstel (adviesraad van het CJO)
CIA	Collectieve Israël Actie
CIDI	Centrum Informatie en Documentatie Israël
CJO	Centraal Joods Overleg externe belangen
DB	Dagelijks bestuur
EMZ	Extra Murale Zorg
IOH	Irgoen Olei Holland (vereniging van Nederlandse immigranten in Israël)
MAROR	Morele Aansprakelijkheid Roof en Rechtsherstel
NIK	Nederlands Informatie Kantoor voor WUV aangelegenheden in Jeruzalem
SIM	Stichting Individuele Maror-gelden
SMO	Stichting Maror-gelden Overheid
SPI	Stichting Platform Israël
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WJC	World Jewish Congress
WOII	Tweede Wereldoorlog